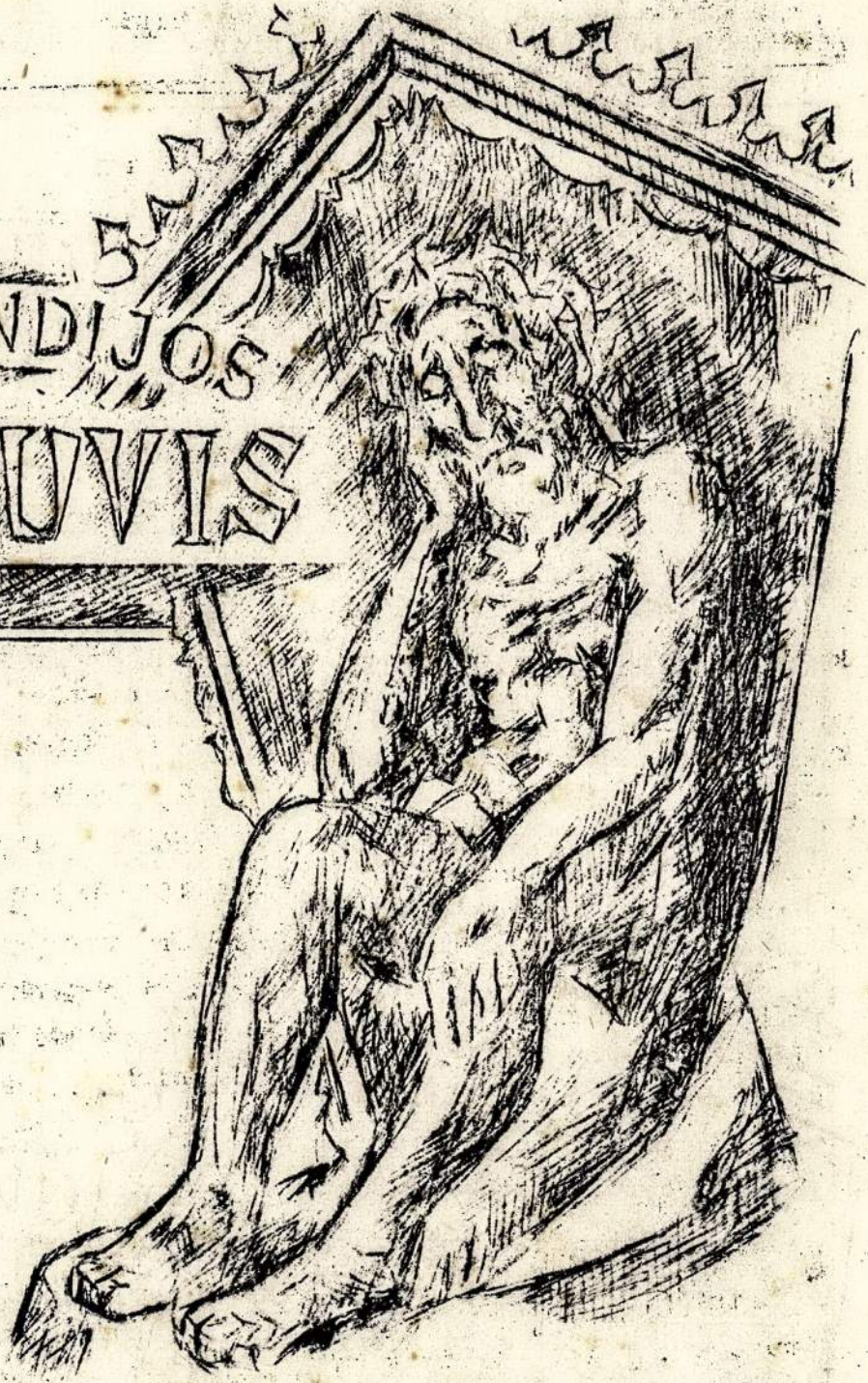

IN ZELANDIJOS
LIETUVIS

N. ZELANDIJOS LIETUVIS
 N.Zelandijos Lietuviu D-jos Informacinis Biuletenis N3.
 Dunedin, 1950 r. spalio mėn.

Branūs Naujai Atvykusieji Lietuviai

Pilni ivairiausių minčių ir norimų Jūs žvelkite į pasirinktosioms žemės krantus, jos riestus ir garta, o vieną mintis vis grįžta į Jus atgalios: "Ka rasinė tenai ir kas mūs laukia?" Tą pačiom mintim mes gyvenome prieš penkiolika mėnesių. To paties likimo iš Tėvynės išbloksiti, tas pačias trenties kalvarijas išėję, susitinkame šiame tolimame žemės krūpelyje. Mes laukome Jūsų ir norėjome, kad kuo daugiau Jūsų į čia atvyktų. Esame laiminį šiandien, nes mūsų lūkesčiai jau išsipildė.

Jūs esate truputėli už mus laiminęsniai, nes jau vykdam žinojote, kad jau čia yra lietuvių ir gal kai ką jirdėjote apie mus. Gal viena kita asmenišką pažįstamą čia rasite, o jei nežinokite, kad kiekvienas šėniau atvykusių lietuvių su didžiausiu nuoširdumu yra pasiryžęs kuo galedanas Jums padėti. Tiesa, nedau ką mes te galime materialiāi padėti, tačiau galėtume pasiūirti, kad moralinę pagalbą esame Jums padarę ir ją tikriausiai pajusite, nes per šį 15 mėnesių mes sularėm vietinių gyventojų ir valdžios akyse tikrai gerą vardą apie lietuvių naujakurių ir Jūs visų vietinių būsite nuoširdžiai sutinkami, o valdžios pareiūnų tinkamai respektuojami. Galima drasiēi tvirtinti, kad ta istaiga ar iponė kuri turėjo ar tobeturi lietuvių darbininką, jei tik sąlygos leisnielai kviesis jų ir daugiau. Ne vienas iš mūsų tuo reikalu yra gavęs ir konkrečių pasiūlymų ir tikime, kad jais galėsime pasinaudoti ir Jus atsikviesti.

Kviečiame ir tikime, kad Jūs isijunsite į mūsų lietuvišką bendruomenę. Jūsų protos sustiprins ir pagyvins ją.

Linkime Jums kuo reičiausiai pasiršti trentyje išgyventus vargus ir trūkumus, taip pat visokeriopos sekės besikuriant.

N.Z.Lietuvių Draugijos
 Valdyba.

Persiorganizavimas i Pasaulio Lietuviu Bendruomenę

Pagal VLIK'o priimtus laikinuosius Pasaulio Lietuviu Bendruomenės istatus, Vakarų demokratijose gyvenantieji lietuviai jau pradėjo sparčiu žingsniu persiorganizuoti i Pasaulio Lietuviu Bendruomenę. VLIK'as igaliojo N.Z. Lietuviu Sajungos Valdyba toki persiorganizavimą pravesti ir N. Zelandijoje. Valdyba laukė naujuju lietuviu atvykimo. Dabar jie jau čia ir tas uždavinys turi būti neatidėliojant išvydytas.

Kiek Pasaulio Lietuviu Bendruomenės (PLB) skyriu istei sine priklausys nuo dalinai nuo naujai atvykusių i darbus išskirstymo ir dalinai nuo vienoj vietoj gyvenančių lietuviu aktyvumo, tačiau centrini organą reikia sušaryti artimiausiu laiku. Pagal laikinuosius PLB istatus, reikia išrinkti Krašte Taryba, kuri savo keliu išrinka Krašte Valdyba, Kontrolės Komisija, Garbės Teisma, Paruos istatus, sudarys veikimo plana ir kt. Krašte Taryba istatai numato rinkti iš minimum devyniu nariu. Kvieč iane artimiausiu laiku pasisakyti kiek tu Tarybos nariu turime mes išsirinkti. Siūloma nuo devyniu iki penkiolikos. Prašome pasisakyti taip pat kuriuo būdu rinksime: suvažiavime, ar pasto keliu prisiunčiant balsavimo lapelius.

Jau metai, kai išrinkta N. Zelandijos Lietuviu Draugijos Valdyba ir išsiskirstyta iš Pahiatuos. Girdėta, kad ir sutartis baigsis per N. Metus. Būtų pats laikas susaukti suvažiavimą, jei u tik dauguma tam pritartų ir žinoma, patys atvyktų. Kur ir kada suvažiavima šaukti reiktų derintis prie daugumos pa cidavimu. Todėl nedelsiant reikia sokančiu žiniu: kur suvažiavimas turotų būti susauktas ir kada? Siūloma Lower Hutt, Wellingtonas, Dunedin ir Pahiatua (jei u Pahiatuėj dar tuo laiku tebe yventu naujai atvykusieji). Suvažiavimo laikas siūloma Kalėdu ataste u metu. Prašome visus tuo reikalu nedelsiant pasisakyti. Maloniai kviečiame ir naujai atvykusius suvažiavime dalyvauti ir visai iškeltais klausimais parašyti N. Z. Lietuviu D-je Vald. Pirr. A. Butkui, 850 King Street, Dunedin. Malonėkite kiekvienas d-jos narys ir ne narys tuo reikalu parašyti valdybai iki š. m. lapkričio mėn. 1 d.

N. Z. Lietuviu D-jos Valdyba

N.Zelandija ir jos žmonės

Rašo lietuviu bičiulis Margaret Wren.

Kartą senas žmogus buvo paklaustas svetinšalio: "Kokie žmonės gyvena šiame mieste. Aš galvoju apsiųventi čia."

Išmintingas senasis žmogus pažiūrėjo į svetinšalį ir paklausė jo: "Kas per žmonės gyvena tame mieste iš kur jūs ateinate?"

"O", atsakė svetinšalis "Jie yra labai blogi, nenki, apkalbinetojai, žiaurus ir neištikimi."

"Visai tokiuos žmones jūs sutiksite šiame mieste" atsakė senasis išminčius. Po kiek laiko senasis išminčius buvo užklaustas kito svetinšalio apie tame mieste gyvenančius žmones. Senasis paklausė ir to svetinšalio apie žmones iš jo kilmės miesto.

"Kodėl", paklausė svetinšalis, "žmonės namo gyvenamam mieste yra malonūs, paprasti, draugiški ir rinti."

"Tokiuos pat žmones sutiksite ir čia", atsakė senasis žmogus.

Kai aš buvau paprašyta parašyti jums ką apie N.Zelandiją, aš prisiminiau šią seną pasaką. Jūs rasite šio krašto žmones truputi skirtinuos negu kur kitur. Jūs rasite tai, ko ieškosite. Galbūt galėsiu aš truputėli pagreitinti jūsų supratimą šio krašto žmonių.

Tai nėra lengva zelandiečiui rašyti apie zelandiečius. Jūs galite perskaityti daug knygų apie mūsų istoriją ir geografiją, bet labai mažai apie žmones.

Vienas lietuvis sakėsi man, kad jis galvoja jog mes esame materialistiški. Aš neketinu paneigti to. Aš tik norėčiau paprašyti jūsų prisirinti mūsų praeiti. Mūsų proseneliai atvyko į šią šalį tik prieš locnetų. Jie pabėgo nuo nedatekliaus ir vargo. Iš riskų jie pastatė namus, išdirbo žemę ir pastatė mokyklas. Jie dirbo sunkiai ir užaugino šeimas. Pasakos apie jų skurdą, sunkumus ir jų pastangas tam nugalėti lydėjo mus nuo pat jaunystės dienu. Jų abejingumas ir bukumas, jų plėšrumas miške ir žemėje, jų kultūros žemumo yra žymus mūsų.

Jie neturejo nei laiko nei noro menui ir kulturai. Buržuazinės vertybės pradėjo dominuoti. Patvarumas ir atsargumas suvaržė jų vaizduotę. Jie buvo garbingi ir laiką savo žodžius, bet drauge ir pilki ir kasdieniški.

Zelandiečiai apamai imant, manau, yra gero sudėjimo ir gerai išvystę, tyto proto, tačiau mes stengiamės sustabdyti mūsų širdies išsivystymą. Mes esame labai nedrąsūs rodyti savo jausmus, nebent tik labai atsitiktiniais atvejais ir privačiai. Mes respektuojame muziką, meną ir dramą, bet greičiau slapta ir gedidamiesi tai parodyti. Mes nesame šalti, bet greičiau nepajėgiame išreikšti savo jausmų bei emocijų. Mes nepasitikime emocijomis ir mūsų vyrai bijo pasirodyti moteriški. Aš esu tikra, kad zelandiečiai vyrai myli ir respektuoja mus tiek pat kiek ir kitų kraštų vyrai myli ir respektuoja savo moteris, gal net yra kartais geresni vyrai, negu tačiau jie išoriai labai mažai tai parodo.

Viso to pasekoje lietuvių būdas zelandiečių akimis žiūrint yra drąsus ir taurus. Aš manau, kad šiame bare jūs daug ko gero galėsite duoti mūsų kultūros pakelimui. Dabar mes mokomės atvirumo ir nuoširdumo. Pirmieji švelnūs kultūros dalykai pasirodė mums ir jūs galėtumėte savo menų, inteligencija ir laikysena si vystymosi procesą paskubinti.

Jums atrodoys reičiausiai mūsų vakarai ir savaitgalai labai nuobodūs ir pilki. Kaip ir mes, jūs išmoksitė surasitė susirasti savo pasismaigimo. Daugelis iš mūsų norėtų klausytis muzikos malonioje draugijoje prie alaus bokalo vyno rūsyje arba kavineje vakarais. Mes taip pat norėtume sekmadieniais nueit kur nors daugiau negu į bažnyčią, ar didu orkestro koncertan, tačiau puritonų itaka yra labai stipri. Tenka nusilenkti religijai, kuria nedaug kas praktikuoja. Visuomenės nepritarimo baimė mus suvarže. Mes geriau leidžiame nedaugeliui siaurai galvojančių vyrų bei moterų užslopinti šio malonumo troškiną bei nepaisyti mūsų norų. Mūsų palinkimas išerti nėra kultivuotas, net naži vaikai negali lakstyti nuogi maudyklese ir tik nedaugelis teranda malunumą bei intelektualini paskatinimą bei sustiprinimą ir laisvalaikio.

Todėl daugelis iš mūsų ruošia savus parenėjimus. Mes perkame arka patys pasidarome alaus ar vyno. Mes kviečiamės savo draugus arba jie ir nekviestai mus lanko. Draugystės auga ir bujoja po mūsų nuosavais stogais ir kai jus pagalvojate apie sąlygas, kuriose mes galime išerti bokala alaus, jus stebitės.

-6-

Daugeliui iš jusų kelione i čia buvo sunki ir varinanti. Aš norėčiau tikėti, kad jūs būsite laimin i čia, kad kiek laiko pabuve norėsite čia pasilikti. Čia yra labai daug galimybių visiems. Vien tik butu problema yra sunki, tačiau ji sunki ne tik jums, bet ir visiems šio krašte gyventojams.

Jūs esate naujieji naujakuriai, mūsų tėvai buvo senieji, jie atrado šį kraštą, kuri nes visi drauge turime kultivuoti toliau. Jei jūs jaučiate, kad galite patobulinti mūsų gyvenimą bei kultūrą, - darykite! Kiniečiai N. Zelandijoje laikosi nuosaliai. Jie yra respektuojami, bet jie nepraturtino mūsų kultūros ir nieko iš mūsų nepažinė išskyrus pinigus kuriuos mes mokame už jų patarnavimus. Juo labiau jūs su mumis susinaisysite, juo greičiau jūs išmoksitė kalbą, juo greičiau mus suprasite ir būsite mūsų suprasti. Jei u kas iš zelandiečių apvyle jus, neteiskite visu pagal sia saujele, - nes taip, pat nelaukiame iš jūsų būti angelais. Nesitūgštukite susiartinti su mumis, - kiekvienam mieste užima laike surasti artimą ir gininingą dvasią.

Aš žinau, kad tai nėra lengva jums, nes niekam nėra lengva prisitaikyti. Bet būti gyvenan ir samojingan yra nuostabus patyrimas. Zelandijoje mes galėtume, jei noretume rasti gera gyvenimą mums visiems.

Sveikinimai

- p. Alge Jancytė ir dipl. inž. Eugenijū Makauska, lietuviška šeimos židini sukūrus, nuosirdžiai sveikiname, linkėdami kuo daugiausia sauletu gyenu šeimos gyvenime.

- Ponus Pinkus, susilaukūšius dukreles, nuosirdžiai sveikiname ir tikime išaugiant ja tikra lietuvaitė.

" - "

Naujami Atvykusiems

Rašo žurnalistas R. McLuskie.

Jūs daug ka rasite svetimo sicje šalyje. Už kai kuriuos dalykus, kurie atrodys jums svetime, kaip kad mūsų archajinis gerimo istatymas, mes nuzemintai atsiprasome jūsų. Už kitus dalykus, kaip antai kultūros stoka, netenka atsiprasyti. Tie dalykai nepriklauso tiesioginei mūsų kulturai, bet jūs, naujai atvykusiėji iš Europos su simtmetine kultūra galite daug ka duoti mūsų gyvenimo būdui.

Šiame straipsnelyje aš noriu jums bendrai apie N.Zelandiją parašyti. Tų dalykų, jūs greičiausiai negalėtumėte rasti informaciniuose leidiniuose. Yra keletas, kurie nemėsta naujai atvykstančiųjų, laimei jų ne daug ir jie nėra tipingi daugumai. Zelandiečiai yrakartais vadinami mtininių rase. Ši kritika atėjo iš amerikonių ir ji nevisai atitinka tiesai. Su įvedimu 5 dienų ir 40 val. darbą savaitėje, tiesa, ši tendencija pradėjo reikštis kai kuriuose darbininkuose ir jie norėtu per trumpą laiką ir mažai dirbdami pelnyti galimai daugiau pinigų. N.Zelandijos moteris, lyginant su europietėmis žymiai mažiau išsilaisvino iš pareigų, virtuvėje ir xxxx, greičiausiai, sunkiau dirbauž vyrus.

Greičiausiai vienas iš pagrindinių veiksmų, kuris jus nustebins šiame krašte - tai visiškas nebuvimas socialinių sluoksnių. Mes esame vidutinės klasės šalis be kraštutinumų tarp skurdo ir turto. Krastui vadovavo 14 metų Darbiečių Partija, kuri praėjais metais buvo pakeista tautininkų. Su socialine politika jie įgyvendino daug pažangių reformų, kaip socialinis draudimas, prailginimas privalomo mokslo, praplėtinamas pramonės bei įvelimas visos eilės socialinių ir ekonominių reformų. Tačiau žmonės bijojo, kad išigalėjus visiškam socializmui gali prarasti individualinę laisvę. Naujai išrinkta Tautinė Partija su nuosaikesnėmis tendencijomis naujų nacionalizavimų nevygdė ir kai kuriose ūkiuose atitaiso darbiečių padarytus suvalstybinimus.

Visi NZ darbininkai yra surišti su profesine sąjunga. Šiuo metu profesinės sąjungos yra suskilusios į dvi dalis: i dešiniuosius - Darbiečių Federaciją ir komunistų dominuojamą - Profesinių Sąjungų Kongresą. Tikima, kad visi ateiviai susidomės savo profesine sąjunga, kad daug nuosaikesnės tendencijos viršytų. Darbo sąlygos yra geros, vidutiniškas darbininko atlyginimas yra apie \$8 už 40 val. savaitėje su galimybe uždirbti daugiau už viršvalandžius. Kaip žinoma čia yra didelis pasirinkimas darbų, du metus jus privalote dirbti valdžios nurodytą darbą, todėl jūs neturite galimybių pasirinkti tinkamesnį darbą. Tuo metu jūs galite susirasti darbą savo specialybėje. Daugumas jūsų yra jaunūminė, kuri neturėjo galimybių pasibaičius karui studijuoti ar įsigyti specialybę. Gabūs amatininkai labai reikalingi ir tie kurie iš jūsų turite noro išnokti naudingo ir pelningo amato geriausia naudotasi proga ne su dirbtų bet ką. Daugumas iš jūsų

be abejones, norės toliau testuoti studijas. Todėl atvykus į Pahiatus stovyklą painformuokite atitinkamus asmenis. Jie stengsis jus paskinti į universitetų miestus. N. Zelandijoje įmanoma gauti tris akademinis laipsnius.. Tikriausia pastebėsite, kad mokslo lygis nėra toks aukštas kaip Europoje, nei varžybos nėra taip paplitusios. Universitetą baigusiems yra labai daug galimybių šime krašte. Terptautinė Studentų Sąjunga, kuriai aktyviai remia N.Z. Universitetai, padeda ateiviams studentams iš Europos per Pahiatus stovyklas komendantūra jus galėsite susiristi su šia sąjunga.

Bekančiuose straipsniuose, kuriuose, aš tikiu, turėsiu galimybės parašyti šiam biuleteniui, aš bandysiu jums ką nors daugiau pasakyti apie šį kraštą ir jo gyventojus. Patikimai nuoširdžiai sveikinu jus atvykusius į mūsų kraštą, ir tikiu daugi iš jūsų sutikti asmeniškai ateityje.

POLITINĖ APŽVALGA.

Atrodo, kad iki esminio laiko Vakarai tikėjo į galimą bendrąsias pabrėžimą su savo buvusiu sąjungininku Rytai. Rusų vėlomas taip vadinamas "šaltasis karas" neišsukė kontakto rėmionių Vakaruose.. Vakarai, stengėsi įrodyti, kad iš rusų pusės daromi visokie trukdymai vedant "šaltąjį karą" jiems nieko nereikia, ir jie yra pilnai pajėgūs daromus trukdymus nugalėti. (Berlyno blok.) Gal pasirasinti tuo Vakarų pasyvumu, ar nusprendę vietoj "šalt.karo" pradėti efektingesniu veiksmus - suorganizavo dabar vykstantį karą Korėjoje. Dauguma tikėjo kad Vakarai ir šiuo atveju pasitenkins protestu, bet nesiryžė tiesioginiai jame dalyvauti.

Priežastys pasakatinusios Vakarus pasijusti savo įinkluotas pajėgas Rytų inspiruotam už uolikiui sutrausti, atrodo būtų šokančios:

1. Vakarai baiminosi, kad jų iniciatyva so antroje pasaulinio karo sukurtą Jungtinių Tautų Org. (UO) neištiktų tas pats likimas kaip ir Tautų Sąjunga. Nes jei u Tautų Sąjunga Hitlerio pirmojo "Anschluso" atveju būtų pasielusi panašiai kaip dabar UO Korejos konflikte, antroje pasaulinio karo nebūtų. Tai i, baimė pakirsti

-9-

autoritetą vos tik sukurtos org-jos, priverstė Vakarus padaryti sprendimą, įsklauta pajėga padėti užpultajam.

2. Vakarai, per tuos paliautos metus įsitikino, kad bendradarbiavimas su savo buvusiu sąjungininku neįmanomas. Jiems pasidarė aišku, kad anksčiau ar vėliau nuomonių skirtumus turės spręsti įinklu. Gi įinkluoto konflikto atveju svarbu ~~svarku~~ turėtų savo žinioje strateginės reikšmės turinčius punktus. Korėją kaip tik ir yra vienas iš tų stąte iniu punktu.

3. Parodyti savo būsimam priešui, kad jie jaučiasi pakankamai pajėūs kad ir tuojaus pradėti įinkluotus veiksmus.

Korėjos įvykiai galutinai davė suprati Vakarams, kad bet koks susitarimas su Rytais neįmanomas. Jie pamatė ir suprato esamo pavojaus grėsme. Kad jie padėti rimtai įvertina parodo jų oficialus padidinimas liudžeto karo reikalams dvi ulai ir daugiau (Anlija USA) USA Prezidentui suteikimas panašiu karo metui teisiu. Vokietijos (savo priešų) atįinklavimas ir beveik galutinai panaikinimas okupacines kontroles. Atlanto Pakto valstybių orinių ir jūros pajėu vykdomi karo pratimai. Pažadai Titui ~~xxxxixxx~~ karines pagalbos. Ir kit.

Tie visi veiksmai parodo, kad Vakarai galutinai nutarė prieš Rytų įinklavimasi atsakyti savo pakankamu apsi įinklavimu.

Dabar vykstantis An lu Darbo Partijos suvažiavimas apkaltino Rusi kad jie priverstė Angliją įinkluotis ir tuo pačiu panauduoti dideli procentą savo krašte išteklių įinklu amybai, kas kitu atveju būtų panauduota krašte socialinej pažangai.

Anlijos Užs. Reik. inisteris P. Bevin, grįžęs iš pasitarimu New Yorke ir darydamas Darbo Partijos suvažiavime pranešimą tarp kit ko pasakė: Geležinės uždangos viđuje, nuo Baltijos iki Adrijos jūros nėra taikos. Rusijos įinklavimasis ir jos laikomos karines pajėos grėsia visai Europai. Rusija turi didesne armija, daugiau tanku ir daugiau įinklu negu visa Europa kartu paamus. Jis klausia kodėl jie laiko tai, kodėl jie skelbdami taikos politika įinkluojasi kiekvieną savaitę. Į tą klausimą atsako. Tai tik todėl, kad tuo jie nori pakirsti jūsų nusistatyma. Nesiduokit kvailinami.

Naujai atvykusiems

Dažnas pirmuoju transportu atvykęs galėjęsi stovyklavimo laikui Pahiatuoj pasibailus, kad neėjo dirbti stovykloje. Darbo laikas stovykloje taip sutvarkomas, kad yra laiko lankyti kursus, o uždirbti tenai pinigai labai praverčia išvykus darban. Patartume Tamstoms, jei tik galimybės leis, registruotis bet kokiam darbui stovyklos personale. Jeigu dirbs tik vedęs vyras, tai iš jo algos atskaitys šeimos išlaikymui ir nedau teliks, jei dirbs tik vedusi moteris, tai iš jos algos teatskaitys tik už ją, tai gi, žymiai daugiau liks. Tas pat ir su viengungio alga. Išeitu, kad šeimoj perisusia jei galėtų dirbti abu, jei ne, tai žmonai. Esame kai kuriuos pareigūnus užprase priimti lietuvius tarnybon ir jie tai pažadėjo. Svarbu, kad Tamstos laiku užsiregistruotumet.

-"-

N.Z. Darbo ministeris gerai atsiliecia apie pirmuoju transportu atvyku-

sius.

Darydamas spaudai pranesima Emigracijos Ministeris labai palankiai atsiliepe apie pirmuosius Europiecius naujakurius. Pranesima jis dare sarisyje su naujuju tremtiniu atvykimu.

-"-

Siuskime maisto siuntinelius lijonims Vokietijoje.

Kiekvienas gerai zinome, kad sergantieji tremtiniai yra labai dideliu skurde. Nepagalėkime keliolikos šilingu jiems padeti. Sudarykime maisto siuntineli ir skubiai jiems pasiuskime. Jei nedelsdami išsiūsime, tai jie dar gaus prieš Kalėdas. Paskubėkime nors mažoziu praskaidrinti ju varga.

-"-

Sumokėkime nario mokesi už šiuos metus.

Niekam nera paslaptis, kad Draugijos kasa visa laika labai sunkioje bukėje, nes yra nariu, kurie dar neatsiskaitė už šiuos metus. Su šiuo biuletenio nr. siunciamė kiekvienam sumoketo nario mokescio kvita, kuriame matysite kiek dar esate skolinęs Valdybos kasai. Bukite malonus nedelsiant atsiskaityti.

Pinigus siuskite Valdybos kasininkui Br. Kuzmai 9. Morrison St. Dunedin, arba pirmininkui 2 psl. nurodytu adresu.

N.Z.L.D. jos. Valdyba.